

Da London brændte i sommeren 2011: Var det minoriteters oprør mod politidiskrimination eller slet og ret kriminalitet?

Kirstine Sinclair

I august 2011 stod store grupper af primært unge mænd fra fattige engelske storbykvarterer bag ildspåsættelser og plyndringer af butikker og privatpersoner. Politikere og andre diskuterede ivrigt hvorfor: Var der udtryk for fejlslagen integration eller stigende bandekriminalitet? I denne artikel ser vi nærmere på, hvem deltagerne i urolighederne var og hvad de selv har angivet som motivationsfaktorer på baggrund af en undersøgelse foretaget af avisen *The Guardian* og *London School of Economics*.

I fire dage i starten af august 2011 stod London, Birmingham, Manchester og andre engelske storbyer i brand. Det hed sig i nogle nyhedsmedier og blandt nogle politikere, at kriminelle bander stod bag de organiserede ildspåsættelser og indbrud mod forretninger og virksomheder, mens andre medier og politikere hævdede, at årsagen til urolighederne skyldtes det uretmæssige politidrab på en ung, sort mand, Mark Duggan, i Tottenham den 5. august 2011.

Den 14. december 2011 udkom første del af en undersøgelsesrapport, som avisen *The Guardian* og *London School of Economics* har udarbejdet om baggrunden for optøjerne i sommer. Rapporten er baseret på interviews med personer, der deltog i urolighederne, og analyser af udsagn om urolighederne formidlet via elektroniske medier såsom Twitter. Resultatet viser, at gruppen af uromage-re, der deltog i ødelæggelser og plyndringer i august, er langt mere sammensat end hidtil antaget.

Hvad skete der?

Den 5. august 2011 blev den 29-årige familiefar Mark Duggan, som var kendt af politiet, skudt af politiet i forbindelse med en planlagt aktion rettet mod netop Duggan, som var mistænkt for ulovlig våbenbesiddelse. Duggan befandt sig på bagsædet af en taxa, da politibetjente affyrede to-tre skud mod taxaen. Duggan blev ramt af en kugle i brystet og døde. Politiets forklaring var efterfølgende, at Duggan blev skudt, fordi han havde rakt ud efter et håndvåben og politibetjentene havde følt sig truede. Hvad, der præcist skete forud for Duggan blev skudt, er uklart, og et omfattende opklaringsarbejde blev straks iværksat i regi af den uafhængige britiske politiundersøgelsesenhed, *Independent Police Complaints Commission*, der som navnet antyder, tager sig af politiklager.

Reaktionen på drabet på Mark Duggan kom allerede dagen efter i form af en demonstration i Tottenham, hvor beboere fra bydelen gav udtryk for deres harme over, hvad de opfattede som et tilfældigt drab på en lovlydig sort borger. Den fredelige demonstration udviklede sig til ildspåsættelser og plyndringer, som ble startskuddet for fire dage med plyndringer og ødelæggelser af offentlige såvel som private bygninger i Englands største byer. I alt blev der mellem den 6. og den 11. august 2011 registeret 3.443 lovovertrædelser (indbrud, røveri, ildspåsættelse, hærværk med flere), og optællingen lød den 15. august på i alt 3.100 anholdelser og 1.000 domme for kriminelle handlinger.

Hvem var de involverede i optøjerne?

Forskere fra *London School of Economics* og journalister fra *The Guardian* har i løbet af efteråret 2011 gennemført interviews med 270 personer, som var direkte

involverede i optøjerne i starten af august. Der var tale om kvalitative interviews, som for størstedelens vedkommende blev udført i interviewpersonernes egne kvarterer (på caféer, i private hjem eller lignende), og kun en lille andel af de gennemførte interviews fandt sted i fængsler. Interviewene blev gennemført i London (185 personer), Birmingham (30 personer), Manchester (29 personer), Liverpool (16 personer), Salford (7 personer) og Nottingham (3 personer). Personerne, der deltog, svarede positivt på åbne henvendelser fra folkene bag forskningsprojektet, og efterhånden som de første interviews blev gennemført, meldte flere personer sig som deltagere i undersøgelsen. Den eneste forudsætning for deltagelse i interview, var forudgående førstehåndskendskab til og deltagelse i optøjerne.

Målet med denne første del af undersøgelsen (næste del af undersøgelsen er under udarbejdelse og resultaterne ventes publiceret i løbet af foråret 2012) har været at komme nærmere en forståelse af, hvem de involverede i optøjerne var, hvori deres motivation bestod, samt at analysere hvilken rolle bander og sociale medier spillede i organisationen af optøjerne samt kommunikationen mellem deltagerne i optøjerne.

Af de 270 personer var 20% kvinder og resten mænd, og også aldersmæssigt var der en dominerende gruppe: Næsten 30% af de adspurgte var mellem 10-17 år, og hele 50% var mellem 18 og 25 år. Kun 7% var over 35. Udover køn og alder blev interviewpersonerne også registreret i forhold til etnicitet. 47% af interviewpersonerne identificerede sig selv som "sort", 26% som hvid, 17% som blandet/andet og 4-5% som "asiatisk", hvilket i en britisk sammenhæng betyder af indisk, pakistansk eller bengali afstamning.

Hovedpointerne fra de 270 interviews

Af interviewpersonerne svar, fremgår det, at den primære begrundelse for deltagelse i optøjerne var en udbredt vrede og frustration over politiets opførsel i lokalområderne. 85% af de adspurgte tilkendegav, at politiet var en "vigtig" eller "meget vigtig" faktor i årsagen til urolighederne. Utilfredsheden med politiet skyldes, hvad der af de adspurgte opfattes som en mangel på respekt kombineret med vrede over diskriminerende opførsel fra politiets side.

Opfattelsen af at urolighederne blev opildnet af interne bandeopgør, underbygges ikke af interviewpersonernes svar. Tværtimod danner der sig i besvarelsene et billede af, at banderne opførte sig atypisk mens urolighederne stod på, idet de suspendede interne kampe med bander fra andre områder. Der fandt således en våbenhvile sted, mens urolighederne stod på, hvilket gav ro til at bandemedlemmer kunne engagere sig fuldt og helt i at plyndre butikker og privatpersoner.

En anden gængs opfattelse af, hvordan optøjerne udviklede sig, bliver dementeret af interviewpersonernes svar. Det udledes nemlig i rapporten "Reading the Riots", at de sociale medier såsom Facebook og Twitter kun blev benyttet til kommunikation mellem deltagerne i urolighederne i begrænset omfang. Facebook og Twitter var således ikke primære instrumenter i koordineringen og annonceringen af nye plyndringer, som det ellers blev antaget af blandt andre Premierminister Cameron, som var hurtig til at foreslå, at internettkommunikation skulle begrænses, mens de engelske byer stod i brand. Til gengæld viser interviewundersøgelsen, at den gratis meddelelsservice udbudt på telefoner af *BlackBerry*-mærket blev anvendt flittigt til kommunikation, informationsdeling og planlægningen af fremdriften i urolighederne.

Der er overensstemmelse mellem øjenvidneberetningerne i nyhedsmedierne og interviewpersonernes tilkendegivelse af etniske og social baggrund og tilknytning til arbejdsmarkedet: Det var primært unge mænd, der deltog i optøjerne, omend der som anført ovenfor også var deltagelse af ældre personer og kvinder. De deltagende unge mænd var enten studerende (knap halvdelen) eller arbejdsløse (59%).

Ifølge interviewmaterialet var de involverede i optøjerne mindre velstående end folk i England generelt. Analyse af de 1.000 retssager, der fandt sted i kølvandet på optøjerne, viser, at 59% af de engelske uromagere kom fra geografiske områder, der hører til den fattigste femtedel af England. Andre analyser af hvor uromagerne kom fra foretaget af det britiske Uddannelsesministerium og Justitsministerium viser, at 64% kom fra den fattigste femtedel af områder i England, mens kun 3% kom fra den rigeste femtedel.

Halvdelen af interviewpersonerne betegnede sig selv som sorte. Dette til trods, og her er en overraskelse i forhold til nogle af de dominerende nyhedsanalyser fra i sommer, blev optøjerne af interviewpersonerne ikke betragtet som raceuroligheder i nævneværdig grad. Tværtimod medgav mange interviewpersoner, at deres engagement i plyndringer af butikker udelukkende var et spørgsmål om opportuniste – at den omstændighed, at normale regler var suspenderet, gav dem en mulighed for at få luksusgoder, de ikke under normale omstændigheder ville have råd til at anskaffe sig. Optøjerne blev således af interviewpersonerne selv beskrevet som en chance for at få "free stuff" fremfor et politisk oprør med politiets diskriminerende adfærd vendt mod etniske minoriteter.

Deltagerne i optøjerne identificerede selv en række øvrige motiverende faktorer, såsom utilfredshed med øget brugerbetaling for uddannelse, utilfredshed med lukning af ungdomsfaciliteter og afskaffelse af særlig økonomisk støtte til studerende fra fattige familier. Mange interviewpersoner klagede endvidere over, hvad de oplever som sociale og økonomiske uretfærdigheder i samfundet.

Desuden blev vrede over politidrabet på Mark Duggan, som startede urolighederne, nævnt gentagne gange både i og udenfor London.

Interviewpersonerne afslører et paradoks

Der er altså et paradoks i besvarelserne: på den ene side opfattes optøjerne af deltagerne ikke som raceuroligheder, men omvendt angives vrede over politimordet på Mark Duggan som en kilde til frustration, der motiverede til deltagelse i urolighederne. Spørgsmålet er, om man heraf kan slutte, at det er politiets adfærd, der vakte harme, og ikke en generel identifikation med ofrets etniske minoritetsstatus. Hvis det er tilfældet, at deltagernes vrede var rettet mod ordensmagten, staten, systemet, nedskæringer osv. osv. og ikke kan sammenfattes som en racebaseret sort-minoritet-mod-hvid-majoritet-konflikt, så kommer politiske løsningsforslag fra såvel den britiske højre- som venstrefløj til kort. Så er der nemlig tale om en social konflikt, der er langt vanskeligere at løse med udgangspunkt i eksisterende ideologier og opfattelser af, hvem minoriteterne i samfundet er. For en sådan social konflikt handler om loyalitet mod samfundet og staten og er ikke kendetegnet ved synlige træk såsom hudfarve eller religiøse markører som turbaner eller tørklæder. Hvis store grupper af unge briter synes, det er i orden at stjæle, fordi alle andre gør det, så har Storbritannien et samfundsmæssigt problem, der rækker ud over integration af etniske minoriteter i samfundet.

Og politikerne fra begge sider af parlamentet har ikke lang betænkningstid, for ifølge *London School of Economics* og *The Guardian's* første undersøgelsesrapport mente mere end 81% af interviewpersonerne, at uroligheder atter vil bryde ud, og 35% hævdede at være parate til at deltage igen.

Kilder

Ball, Taylor and Newburn: "Reading the Riots: Investing England's summer of disorder: Who were the rioters?" i *The Guardian*, 5. December 2011: <http://www.guardian.co.uk/uk/2011/dec/05/who-were-the-rioters> (sidst læst den 23. januar 2012)

Browning, Barford, Bailey, Cafe: "As it happened: England Riots day five", BBC, <http://www.bbc.co.uk/news/uk-14449675> (sidst læst den 18. januar 2012)

Camber, Rebecca: "Pictured: The 'gansta' gunman whose death sparked riots" i *Mail Online*, 5. August 2011: <http://www.dailymail.co.uk/news/article-2022670/The-gangsta-gunman-death-sparked-riots.html> (sidst læst den 18. januar 2012)

Ferguson, Ben: "Reading the Riots: Investigating England's summer of disorder: Reading beyond the London riots: a city of two worlds" i *The Guardian*, 9. december 2011: <http://www.guardian.co.uk/uk/2011/dec/09/london-riots-city-two-worlds> (sidst læst den 23. januar 2012)

Milmo, Cahan: "A dead man, a crucial question: should police have shot Mark Duggan?" i *The Independent*, 9. August 2011: <http://www.independent.co.uk/news/uk/crime/a-dead-man-a-crucial-question-should-police-have-shot-mark-duggan-2334133.html> (sidst læst den 18. januar 2012)

Press Association: "London riots: Mark Duggan died of gunshot wound to chest, inquest told" i *The Guardian*, 9. August 2011: <http://www.guardian.co.uk/uk/2011/aug/09/london-riots-mark-duggan-inquest> (sidst læst den 18. januar 2012)

"Reading the Riots: Investigating England's summer of disorder": Report, *The Guardian* and *London School of Economics*, 14. December 2011: <http://www.guardian.co.uk/uk/interactive/2011/dec/14/reading-the-riots-investigating-england-s-summer-of-disorder-full-report> (sidst læst den 23. januar 2012)

"Reading the Riots: The Reading the Riots project: our methodology explained" in *The Guardian*, 5. December 2011: <http://www.guardian.co.uk/uk/2011/dec/05/reading-the-riots-methodology-explained> (sidst læst den 23. januar 2012)

"UK riots 2011" i *The Guardian*: <http://www.guardian.co.uk/uk/london-riots> (sidst læst 18. januar 2012)